

Posudek diplomové práce Anežky Jirákové

Cestovatelství Josefa Colloredo-Mannsfelda (1866-1957) Cesty do Severní Ameriky 1904-1906

96 s. textu, poznámkový aparát, prameny a literatura, obrazové a textové přílohy, mapy

Anežka Jiráková ve své diplomové práci zpracovala část cestovatelských aktivit osobnosti, která zatím unikala pozornosti etnologů, historiků a zřejmě i přírodovědců. Autorka se velmi rozumně soustředila na „americké“ cesty Josefa Colloredo-Mannsfelda, na jeho biografii a vybrané společenské, kulturní a ekologické kontexty, které se jí při práci otevřely. Navíc je zde jasná návaznost i na sběratelství a muzeologii. Práce je tedy mezioborová, zachycuje více rovin a úhlů pohledu.

Domnívám se, že se autorce podařilo zachytit osobnost vzdělaného a bohatého intelektuála, který mohl realizovat své záliby náročně materiálně, časově, psychicky i fyzicky. Práce je dobře ukotvena v teoretickém rámci, má logickou strukturu a zachycuje dobovou atmosféru evropskou i americkou. Opírá se o kvalitní a dobře zhodnocené archiválie, muzejní kolekce a dobře vybranou bibliografii.

Je třeba zdůraznit, že Anežka Jiráková se vyvarovala nebezpečí studentských prací, které často, jsou-li zaměřeny na konkrétní osobnost, sklouzávají k jednostrannému a nekritickému obdivu, nebo, což je méně časté, jsou naopak výrazně kriticky zaujaté. Josef Colloredo-Mannsfeld je zobrazen vyváženě, s pochopením a realistickým odstupem.

Severní Amerika na počátku 20. století je přiblížena jako mladá dynamická země, která Evropany v mnohém fascinovala a jejíž přírodní bohatství a stále se rozrůstající lidský potenciál se zdál neomezený. Ekologické souvislosti jsou zde nastíněny jednak v obecné rovině, jednak přímo u postavy Colloredo-Mannsfelda jako napětí mezi (tradiční aristokratickou) loveckou náruživostí a zatím spíš intuitivní reflexí počínajících snah ochrany přírody.

V centru zájmu Josefa Colloredo-Mannsfelda byly přírodniny. Nerealizoval nic, co by se dalo nazvat etnologickým nebo antropologickým výzkumem, přesto oceňoval a příležitostně nakupoval i etnografické reálie, které významným způsobem rozšířily sbírky Náprstkova muzea a především kolekce zámku v Opočně. Etnologická a muzeologická analýza těchto artefaktů tvoří podstatnou část předkládané práce. I tady si autorka počíná s nadhledem, střízlivě a vědoma si širších kulturních souvislostí.

Anežce Jirákové se podařilo napsat vyváženou, poutavou a stylisticky kultivovanou diplomovou práci, kterou ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji předběžně ohodnotit jako *výbornou*.

Praha 28. Dubna 2013

Doc. Irena Štěpánová, CSc.
Ústav etnologie FFUK